

Стефанія Олійник

ДЖАЗ ДЛЯ НАТХНЕННЯ ЧИ ПОВИННОСТІ?

(Нотатки про «Alfa Jazz Fest» 2016)

«Alfa Jazz Fest» на своєму шостому році існування досяг такого рівня, що його і представляти не треба. Навіть європейському слухачу, який знає із британської «The Guardian», що фестиваль входить в десятку найкращих у Європі. Та будемо відверті, хто насправді достойно оцінить мистецтво провідних джазових виконавців сучасності?

Поціновувачі джазу

Щоб почути найбільш зіркових виконавців – треба правдою і неправдою пробиватися до сцени ім. Едді Рознера. Квитки на кожен день фестивалю впродовж 24-28 червня коштують доволі дорого і з продажу зникають дуже швидко. Все через те, що на фестивалі для політиків, директорів банків та IT-компаній, ведучих телебачення та світських левиць присутність є обов'язковою. Must-see!, як пишуть модні журнали. Все це зібрання нагадує залаштунки оперних театрів, де в минулі віки вирішувалися усі політичні та дипломатичні справи. Справжніх меломанів у натовпі поціновувачів джазу (а організатори порахували, що разом із фан-зонами відвідувачів фестивалю щодня близько 20 тисяч!) відсоток ймовірно невеликий. Гітарист Пет Метіні, під час прогулянки Львовом дивувався, чому його, 20-кратного володаря Греммі, не впізнають на вулиці?

Ніде правди діти, українське суспільство тільки починає звикати до джазу, слухати його і поступово розуміти, а «Alfa Jazz Fest», і завдяки своєму безпрецедентному залученню світових зірок, і завдяки тому ж таки статусу "не можна пропустити!", став каталізатором великого зацікавлення до джазової музики. Відкриття у Львівській музичній академії кафедри джазу для професійних музикантів, джазової школи для любителів і дорогого джазового клубу за останні два роки – все це початок розвитку джазової інфраструктури у Львові. Звичайно, у місті і до цього 15 років існував міжнародний джазовий фестиваль «JazzBez», але тягатися з гаманцем спонсорів та рекламою «Alfa Jazz Fest» йому не під силу.

Джаз з Олімпу

Представлення чи не усіх музикантів на головній сцені цьогоріч об'єднавав короткий вислів: "вперше в Україні!". За це – найбільші фанфари та лаври організаторам, і зрозуміло з яких політичних причин. Більшість музикантів у кінці виступу незмінно повторювали: – "Яке чудове місто, які гостинні люди!". Сподіваємося, говорили це щиро! Сподіваємося, приїдуть ще?!...Але ось Вам "ложка дьогтю": після минулорічного фестивалю кілька місяців опісля в Україну з гастролями знову завітала Гіромі – найбільша сенсація «Alfa Jazz Fest» 2015. У Львові на її повторний після фестивалю виступ більшість квитків не продалися!

Першим на головній сцені «Alfa Jazz Fest» цьогоріч виступив найбільш очікуваний музикант – гітарист Пет Метіні, кількість і альбомів якого, і отриманих за них найвагоміших музичних нагород вимірюється десятками. А ми не дорахувалися скільки ж він змінив на сцені гітар і в скількох музичних стилях зіграв. Ліричні балади, рок, ф'южн, джазовий мейнстрім – будь ласка! І у всіх стилях музикант звучав природно, такий собі ідеальний путівник по джазовій музиці.

Другий день фестивалю продовжили не менш зіркові музиканти сучасності. Бренфорд Марсаліс, саксофоніст та лідер власного джазового квартету, у прояві власного музичного "Я" – людина неординарна та багатогранна. Він відомий передовсім як джазовий музикант, але йому до снаги і класична музика: критики вказують на його особливе трактування творів Д. Мійо, К. Дебюссі, Г. Малера та ін. На львівській фестивальній сцені він представив спільний проект із Куртом Еллінгом – джазові стандарти золотої доби Голівуду і, здається, над цим задумом і втіленням поруч витав дух Френка Сінатри. Разом з натхненою промовою посла США в Україні Джеффри Пайєта перед виходом музикантів, сам виступ сприймався як бажання вразити класикою американської культури. Але ті мелодії, що можливо, мали підхоплюватися натовпом, бодай бути впізнаваними, були не надто сприйнятні публікою...

Наступний виступ став справжнім щастям у звуках! Артуро Сандоваль – кубинський всесвітньовідомий трубоч, який окрім своєї феєричної незабутньої гри на рідному інструменті (тепер ми точно знатимемо, що на трубі можна грати у всіх октавах (!!!) як на фортепіано), грав на клавішних, перкусії, ударних, співав та й імітував голосом усі інструменти свого бенду – і все заради того, щоб публіка жодної хвилини не перервала своїх шалених танців.

Третій і четвертий дні на головній сцені фестивалю – постійні і навмисні втілення контрастів: "жіночий" день, а згодом "чоловічий", традиційності і екстравагантності, тихих витончених звучань і лавина гучної віртуозності. Йдеться передовсім про Дайан Рівз, яка є вагомим еталоном вокального джазу сьогодення, яка чарує легкістю, невимушеністю імпровізації і разом з тим лише їй притаманною вокальною манерою, яка вочевидь сягає... традицій африканських племен. Це саме той момент, коли "спадковість" відчувається у кожній ноті, але її так важко пояснити і "розкласти по полицках" – справжня магія!

Дайан Рівз

Після Дайан Рівз, наступна виконавиця – екстравагантна співачка та бас-гітаристка Есперанса Сполдінг, справжній виклик у музичному світі. В якому вона перебуває вимірі та системі координат музичних стилів узагалі важко окреслити. Джаз, рок, денс чи все таки ф'южн, втілення ледь не театрального перформансу – такий собі мікс, що значно випереджує наш час. Критики в захваті, а публіка розходиться...

Есперанса Сполдінг

Критично полярним стали останні два виступи закордонних гостей на головній сцені «Alfa Jazz Fest». Квартет Ларса Даніельсона, про яких згадували менше на тлі інших "ще знаменитіших" гостей, неочікувано підкорив усіх без винятку тихим, стриманим, благородним звучанням. Кожна нота "на своєму місці", кожна імпровізація влучна, і безвідмовно відносить до особистих спогадів та переживань. Той випадок, коли музика проймає до глибини і залишає по собі тиху радість...

Та наступний музикант з тих, хто вражає віртуозністю і хвилиною емоцій з перших нот. Якщо була б статистика, скільки нот грає джазовий піаніст за концерт, Мішель Камілло випереджав усіх би ... на пару мільйонів. Король латиноамериканської музики заставив нас бігати до кінця залу, щоб було не так гучно, а потім до сцени, щоб побачити його феноменальну техніку зблизька. Техніка, до речі, вироблена під час навчання класичної музики, як піаніста та диригента.

Мішель Камілло

Одночасно і навипередки

«Alfa Jazz Fest» може і до сліз довести... Бо традиційно на фестивалі три сцени, на всі хочеться встигнути, але фізично це неможливо. Окрім головної, дві менші сцени розташовані у середмісті Львова та є безкоштовними. Те, що сцени "менші", ніяк не применшує якість музики. На менших сценах завжди виступають українські музиканти, яких не кличуть на головну сцену. Цьогоріч цю "традицію" вперше зламала Джамала, яка виступила на День Конституції зі спеціальною

програмою на головній сцені фестивалю. Однак, тенденція цікава і дуже втішна – щороку українські джазові музиканти і колективи показують високий рівень та якісну музику, як в традиційних джазових стилях, так і в авторських програмах. Яскравим виступом відзначився колектив «Smooth Operation», які грають у стилі smooth jazz і фанк. З авторських програм – «Лемківська сюїта» у виконанні квінтету Антона Пивоварова, яка може вважатися однією з візитівок українського етно-джазу. Чи наприклад, "Пори року" від Вадима Неселовського, який виконав власні твори у супроводі молодіжного симфонічного оркестру «INSO-Львів». Фестиваль для українських джазових музикантів стає справжнім ковтком свіжого повітря, адже про їх творчість, насправді, знають одиниці.

Smooth Operation

Шляхи порозуміння

Рівень розуміння джазу у суспільстві насправді дуже низький. Ми майже не чуємо цієї музики по радіо чи телебаченні. Найбільшим популяризатором джазу у мас-медіа є той самий Олексій Коган, який є ведучим і організатором «Alfa Jazz Fest». Та фестиваль зробив усе можливе, щоб бодай на кілька літніх днів ця музика вважалася "модною" навіть у того слухача, який не цікавиться джазом взагалі. Це якщо говорити про невідготовленого слухача... Щодо класичних музикантів, студентів музичних академій, училищ, попри глибокі пізнання в музичних засобах та історії музики, саме в джазових стилях мало хто розуміється, через відсутність вивчення джазу в навчальних планах¹. Нам доводилося дискутувати із класичним піаністом, адже на його думку, класичні музиканти грають в різних історичних стилях, а джаз – він тільки джаз. Звичайно, джазових стилів зі своїми правилами та вимогами є велика кількість, як і в класичній музиці, але ж звідки про це знати

¹ Автор статті на свій "страх і ризик" додала вивчення джазових стилів до курсу «Сучасної музики» для музикознавців 4 курсу ЛНМА ім. М. Лисенка. Таким чином, порівняння академічної музики, джазу та почасти популярної музики збагатило розуміння розвитку музичної культури ХХ століття та неочікувано виявило спільні передумови, взаємозв'язки та паралелі.

академічним музикантам, хоча йдеться про просту грамотність і орієнтацію в музиці ХХ століття?

Певною слухачькою елітою на фестивалі виступають ті самі джазові музиканти, які приходять послухати колег по цеху, а також викладачі та студенти факультету джазової музики з Києва, а тепер ще можемо сміло додати – зі Львова. Сподіваємося, що саме вони стануть новим, яскравим поколінням джазових музикантів України та рідного міста, яке ще так потребує засвоїти науку джазу. Нині, на «Alfa Jazz Fest» вони мають безцінну можливість слухати всесвітньо-відомих майстрів джазу, та одні з небагатьох – насправді зрозуміти їх музику.

*Фотографії зі сторінки Alfa Jazz Fest (official) у Facebook і офіційного сайту:
<https://www.facebook.com/alfajazzfest> та <https://alfajazzfest.com/>*

